

Βιβλιοκριτική

Developmental Speech-Language Training through Music for Children with Autism Spectrum Disorders

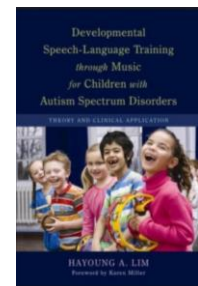
Hayoung Lim

Από τη Βαρβάρα Πασιαλή

Developmental Speech-Language Training through Music for Children with Autism Spectrum Disorders

Hayoung Lim

Philadelphia, PA: Jessica Kingsley (2012)
197 pp., ISBN: 978-1-84905-849-0

Η **Βαρβάρα Πασιαλή**, Ph.D., MT-BC, Neurologic Music Therapy Fellow, είναι επίκουρη καθηγήτρια μουσικοθεραπείας στο Queens University του Charlotte. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στη μουσικοθεραπεία από το University of Kansas και διδακτορικού (Ph.D.) από το Michigan State University. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την πρόωμη παρέμβαση, την πρόληψη, την ψυχική ανθεκτικότητα, το συναισθηματικό τραύμα και την αμοιβαιότητα γονέα-παιδιού. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής του *Journal of Music Therapy* και του *Approaches: Music Therapy & Special Music Education*.

Email: pasialiv@queens.edu

Το βιβλίο *Developmental Speech-Language Training through Music for Children with Autism Spectrum Disorders* της Δρ. Hayoung Lim βασίζεται σε επιστημονικά ευρήματα που αφορούν παιδιά με αναπτυξιακές δυσκολίες στην εξέλιξη της ομιλίας και της γλώσσας. Οι κλινικές έννοιες/αρχές που περιγράφονται στο βιβλίο διαμορφώθηκαν μέσα από την κλινική εκπαίδευση και τον θεωρητικό προσανατολισμό της συγγραφέα.

Η Lim αποκόμισε την πλούσια κλινική εμπειρία της έχοντας εργαστεί με άτομα με προβλήματα υγείας, ψυχικά προβλήματα, αναπτυξιακές διαταραχές, άνοια και νευρολογικά προβλήματα. Πραγματοποίησε την κλινική της πρακτική στο Lutheran General Hospital στο Park Ridge του Illinois και εργάστηκε ως μουσικοθεραπεύτρια στο Cleveland Music School Settlement στο Cleveland

του Ohio. Επίσης, διετέλεσε διευθύντρια στο Children's Health and Education Management στο Miami της Florida και διαθέτει πιστοποιητικό μουσικοθεραπείας (Music Therapist Board Certified: MT-BC), ενώ είναι μέλος της Νευρολογικής Μουσικοθεραπείας (Neurologic Fellow of Music Therapy) και του American Music Therapy Association (AMTA) (SHSU 2013).

Επιπλέον, η Lim κατέχει πτυχίο μουσικής στο βιολοντσέλο από το Catholic University of Korea, μεταπτυχιακό τίτλο στη μουσικοθεραπεία και στη μουσική εκτέλεση (βιολοντσέλο) από το Illinois State University και διδακτορικό στη μουσικοθεραπεία από το University of Miami. Είναι επίκουρη καθηγήτρια και συντονίστρια του μεταπτυχιακού προγράμματος μουσικοθεραπείας στο Sam Huston State University, και η κλινική της

έρευνα επικεντρώνεται στην απόκτηση δεξιοτήτων ομιλίας και γλώσσας από παιδιά με αναπτυξιακά προβλήματα (Gautt 2012).

Η Lim περιγράφει τον θεωρητικό της προσανατολισμό ως ένα συνδυασμό γνωστικής – συμπεριφορικής ψυχολογίας και νευρολογικής μουσικοθεραπείας (NMT). Για το βιβλίο της έχει χρησιμοποιήσει τις αρχές της ψυχολογίας Gestalt, έτσι ώστε να εξετάσει και να ερμηνεύσει τη δομή διαφόρων μουσικών στοιχείων και την οργάνωση των μουσικών ήχων (Lim 2013: ηλεκτρονική αλληλογραφία). Η Lim, όπως όλοι οι θεραπευτές νευρολογικής μουσικοθεραπείας, είναι εκπαιδευμένη στο επιστημονικό μοντέλο NMT και στις συγκεκριμένες του σταθμισμένες προσεγγίσεις στο Center for Biomedical Research in Music (CBRM), και είναι μέλος του Robert F. Unkefer Academy of Neurologic Music Therapy (Thaut 2013).

Η εκπαίδευση της συγγραφέα είναι παρόμοια με τη δική μου επαγγελματική εμπειρία. Κι εγώ εργάστηκα στο Cleveland Music School Settlement (που εμμένει στην προσέγγιση της γνωστικής – συμπεριφορικής θεραπείας) και έχω συμπληρώσει την εκπαίδευσή μου στη νευρολογική μουσικοθεραπεία. Κατά κύριο λόγο η δουλειά μου επικεντρώνεται στη μουσικοθεραπεία με οικογένειες. Ωστόσο, έχω διεξαγάγει έρευνα και έχω εργαστεί με άτομα με αυτισμό. Το μεταπτυχιακό μου το απέκτησα στο University of Kansas, όπου η εκπαίδευση στηριζόταν αποκλειστικά στη γνωστική-συμπεριφορική προσέγγιση. Παρ’ όλα αυτά, κατά τη διάρκεια της κλινικής μου καριέρας και της διδακτορικής μου εκπαίδευσης στο Michigan State University ασχολήθηκα με υπαρξιακές, ανθρωπιστικές και ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις της μουσικοθεραπείας (συμπεριλαμβανομένου και του κλινικού αυτοσχεδιασμού). Το παρόν βιβλίο το διάβασα από τη σκοπιά της θεραπεύτριας που είναι καλά πληροφορημένη για τις συμπεριφορικές στρατηγικές και που επιλέγει να χρησιμοποιεί μια πιο εκλεκτική, πελατοκεντρική προσέγγιση στην πρακτική της.

Η αναγνώριση της μουσικοθεραπείας ως βιώσιμης παρέμβασης για παιδιά με διαταραχές αυτισμού είναι σημαντική. Στον πρόλογο του βιβλίου της η Lim αναφέρει ότι με το βιβλίο της στοχεύει: α) να συμβάλει θεωρητικά στην εξερεύνηση των νευρολογικών ομοιοτήτων μεταξύ της ενεργοποίησης του λόγου και της μουσικής και β) να συμβάλει κλινικά στην εξερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τα μουσικά όργανα/οι μουσικές εμπειρίες σε συνδυασμό με εναλλακτικές μεθόδους επικοινωνίας μπορούν να ενισχύσουν το λόγο και τις δεξιότητες επικοινωνίας των παιδιών με διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού. Μιας και ο τίτλος του βιβλίου δεν παραπέμπει άμεσα στη

μουσικοθεραπεία, μπορεί να είναι παραπλανητικός για τους μουσικοθεραπευτές που δεν είναι σχετικοί με τη νευρολογική μουσικοθεραπεία. Στη νευρολογική μουσικοθεραπεία η Αναπτυξιακή Εκμάθηση Λόγου μέσω Μουσικής (Developmental Speech-Language Training through Music, DSLMJ) θεωρείται μια τυποποιημένη προσέγγιση που περιλαμβάνει θεραπευτικές εφαρμογές με στόχο την ανάπτυξη της γλώσσας.

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος (από την εισαγωγή μέχρι το πέμπτο κεφάλαιο) η συγγραφέας επικεντρώνεται στην επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει περιγραφές κλινικών παρεμβάσεων με στόχο την ομιλία και τις γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (ΔΑΔ).

Όσον αφορά το πρώτο μέρος, στην εισαγωγή η συγγραφέας περιγράφει εν συντομία τις διαταραχές που εμπίπτουν στο φάσμα των ΔΑΔ. Η κατηγοριοποίηση των διαφόρων τύπων μη μουσικών εμπειριών που μπορούν να βοηθήσουν στην εκμάθηση γλωσσικών ικανοτήτων (σ. 22) είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Στη συνέχεια, η συγγραφέας προχωρεί στην οικοδόμηση μιας συνοπτικής αιτιολογίας υποστηρίζοντας τη χρήση της μουσικής στη θεραπεία παιδιών με ΔΑΔ. Συγκεκριμένα, η συγγραφέας ασχολείται με ερευνητικά στοιχεία που αναφέρονται στη μουσική ευαισθησία, τις αντιληπτικές προτιμήσεις και την παραγωγή μελωδίας και ρυθμού των παιδιών με ΔΑΔ. Η συγγραφέας συνεχίζει με μια επισκόπηση της ερευνητικής βιβλιογραφίας σχετικά με τις γενικές επιπτώσεις της μουσικής και, στη συνέχεια, επικεντρώνεται στα αποτελέσματα της μουσικής στη γλώσσα και στην κατάκτηση επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Το πρώτο κεφάλαιο ξεκινά με μια επισκόπηση της συμπτωματολογίας και της τοπογραφίας των συμπεριφορών, που είναι χαρακτηριστικά των ατόμων με ΔΑΔ. Στη συνέχεια, παρουσιάζει μια επισκόπηση των ερευνών που αφορούν στις διαταραχές λόγου και γλώσσας και στις διαδικασίες με τις οποίες ο εγκέφαλος επεξεργάζεται τη γλώσσα και την επικοινωνία. Το δεύτερο κεφάλαιο είναι η συνέχεια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Οι δηλώσεις και οι ισχυρισμοί που διατυπώνονται στο προηγούμενο κεφάλαιο επαναλαμβάνονται και επεκτείνονται.

Αυτό που πιστεύω ότι μπορεί να καταστεί χρησιμότερο για τους μουσικοθεραπευτές είναι η περίληψη της βιβλιογραφίας που καθιερώνει την ηχολαλία ως ένα μηχανισμό που οδηγεί στην ανάπτυξη της γλώσσας. Με άλλα λόγια, η ηχολαλία εξετάζεται ως ένα απαραίτητο στάδιο που οδηγεί στην απόκτηση γλώσσας.

Το τρίτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην εξερεύνηση των νόμων που διέπουν τη μουσική

αντίληψη και τη γλώσσα, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η μουσική αντίληψη και η γλώσσα παρουσιάζουν παρόμοια πρότυπα ενεργοποίησης του εγκεφάλου.

Το τέταρτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στο πώς τα παιδιά με ΔΑΔ μπορούν να αντιληφθούν διαφορετικά μουσικά στοιχεία, όπως ρυθμικά σχήματα, νότες, μελωδία, δυναμική, και μορφή. Αυτό που βρίσκω χρήσιμο σε αυτό το κεφάλαιο είναι η απλή περιγραφή και οι ορισμοί των ψυχολογικών ιδιοτήτων του κάθε μουσικού στοιχείου. Θέλω, όμως, να επιστήσω την προσοχή του αναγνώστη στους ισχυρισμούς που διατυπώνονται στο κεφάλαιο αυτό.

Η βιβλιογραφία του βιβλίου δεν περιέχει αρκετά στοιχεία που να τεκμηριώνουν όλα τα συμπεράσματα που περιγράφονται στο κεφάλαιο. Για παράδειγμα, υπάρχει μόνο μία μελέτη που διεξήχθη από τον Thaut (1987), η οποία συγκρίνει τις αντιδράσεις των παιδιών με ΔΑΔ σε οπτικές και ακουστικές διεγέρσεις. Ομοίως, υπάρχει μόνο μία μελέτη για τα παιδιά με ΔΑΔ και την ικανότητά τους να έχουν συναισθηματική κατανόηση των μουσικών νοημάτων (Heaton, Hermelin, & Pring 1999). Επιπλέον, από τη βιβλιογραφία απουσιάζει και μια πρόσφατη μελέτη (βλ. Katagiri 2009) σχετικά με τις επιπτώσεις της μουσικής υπόκρουσης και των στίχων στη συναισθηματική κατανόηση των παιδιών με αυτισμό δεν περιλαμβάνεται στη βιβλιογραφία. Θα ήθελα να προσθέσω εδώ ότι στο τέταρτο κεφάλαιο όλα τα σχόλια σχετικά με την αντίληψη ρυθμικών μοτίβων, μελωδικού περιγράμματος, προσωδίας, δυναμικής και δομής της μουσικής προέρχονται από κλινικές παρατηρήσεις. Αυτές οι παρατηρήσεις μπορεί να φανούν χρήσιμες για τους θεραπευτές που θέλουν να κατανοήσουν τη θεραπευτική λειτουργία κάθε μουσικού στοιχείου και το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσουν αυτά τα στοιχεία στο πώς ο πελάτης ανταποκρίνεται κατά τη διάρκεια των μουσικοθεραπευτικών συνεδριών.

Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, στο εν λόγω κεφάλαιο θα ήταν κατατοπιστικό αν η συγγραφέας συνέκρινε τις κλινικές της παρατηρήσεις με εκείνες άλλων θεραπευτών. Λεπτομερείς και εις βάθος περιγραφές των ανταποκρίσεων των ατόμων με αυτισμό σε μουσικοθεραπευτικές παρεμβάσεις περιλαμβάνονται σε μελέτες περίπτωσης και σε συστηματικές ποιοτικές έρευνες. Για παράδειγμα, η Holck (2004) περιέγραψε πώς μουσικές αλληλεπιδράσεις που συμβαίνουν στο πλαίσιο του κλινικού αυτοσχεδιασμού και της βιωματικής μουσικής εμπειρίας μπορούν να λειτουργήσουν ως τρόπος δημιουργίας ουσιαστικών διαύλων επικοινωνίας με τα παιδιά που έχουν αυτισμό χαμηλής λειτουργικότητας. Επίσης, στο τέταρτο κεφάλαιο, η συγγραφέας ασχολείται με τη μουσική συμπεριφορά των παιδιών με αυτισμό. Εδώ θα

ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθεί μια αναφορά στη Μουσικοθεραπευτική Διαγνωστική Εκτίμηση για τα παιδιά με αυτισμό (Music Therapy Diagnostic Assessment, MTDA – Oldfield 2006). Συνολικά, ενώ συνοψίζει σημαντικές πληροφορίες, το κεφάλαιο αυτό τονίζει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σχετικά με το πώς τα παιδιά με ΔΑΔ αντιλαμβάνονται τη μουσική. Το πέμπτο κεφάλαιο αποτελεί μια ενδελεχή και αντικειμενική αξιολόγηση των ερευνητικών μελετών στη βιβλιογραφία της μουσικοθεραπείας που στοχεύουν ειδικά στην καλλιέργεια γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Οι φιλοσοφικές βάσεις του NMT βασίζονται στο μοντέλο της ορθολογικής-επιστημονικής διαμεσολάβησης (Rational-Scientific Mediating Model – R-SMM) της μουσικοθεραπείας. Σύμφωνα με τον Thaut (2000) οι ερευνητές θα πρέπει να αναπτύσσουν τις κλινικές τους θεωρίες βάσει μιας προσεκτικής εξέτασης των αντιδράσεων που συνδέονται με τη φυσιολογία και την ψυχολογία του ανθρώπου. Οι ερευνητές πρέπει να αναλύουν το πώς οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε μουσικά και μη-μουσικά ερεθίσματα/περιβάλλοντα, για να μπορούν να συγκρίνουν και να αναπτύσσουν θεωρίες και ερευνητικές υποθέσεις. Με βάση την R-SMM, οι θεραπευτές θα πρέπει να ακολουθούν μια επαγωγική λογική για την ανάπτυξη κλινικών παρεμβάσεων που στοχεύουν σε λειτουργικούς θεραπευτικούς στόχους. Στο πρώτο μέρος του βιβλίου, η Lim ακολουθεί τη λογική του R-SMM προσπαθώντας να δείξει τη θεραπευτική επίδραση της μουσικής στην εκμάθηση της γλώσσας στο πλαίσιο της ψυχολογίας Gestalt.

Όσον αφορά το πρώτο μέρος του βιβλίου, ως αναγνώστρια θα προτιμούσα ένα στυλ γραφής λιγότερο επίσημο και πιο περιεκτικό. Γενικά, το στυλ γραφής δείχνει πόσο δύσκολη μπορεί να είναι η μετατροπή μιας διδακτορικής διατριβής σε βιβλίο. Τα κεφάλαια περιέχουν επαναλήψεις των ιδεών και πληροφοριών, που εμποδίζουν τη ροή και την αναγνωσιμότητα του κειμένου. Ο επιστημονικός τρόπος προσέγγισης κάνει την ανάγνωση του βιβλίου δύσκολη. Θα προτιμούσα μια περαιτέρω επεξεργασία των κεφαλαίων που να αναδεικνύει τις βασικές ιδέες της συγγραφέα, να τεκμηριώνει κάθε ισχυρισμό με σχετική βιβλιογραφία και να συμπυκνώνει τις πληροφορίες για να αποφευχθεί η επανάληψη. Επίσης, θα πρότεινα την περαιτέρω επεξεργασία των κεφαλαίων ώστε να αποφευχθεί η χρήση του ρήματος «αποδεικνύω» (prove) όταν γίνεται αναφορά στα ερευνητικά αποτελέσματα ώστε να επικεντρώνεται ο λόγος στο άτομο και όχι στην ιδιότητα (π.χ. «παιδιά με αυτισμό», «όχι αυτιστικά παιδιά»).

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου απαρτίζεται από τα κεφάλαια έξι έως οχτώ. Το έκτο κεφάλαιο

περιλαμβάνει συγκεκριμένες συστάσεις σχετικά με τη λειτουργία διαφόρων μουσικών στοιχείων (νότες, μελωδικό περίγραμμα, ρυθμός, κλπ) στη δημιουργία τραγουδιών που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις με σκοπό την εκμάθηση της γλώσσας. Η συγγραφέας τονίζει τη σημασία της σύζευξης οπτικών στοιχείων (σχέδια/εικόνες) που αντιστοιχούν στη συγκεκριμένη λέξη ή φράση. Επίσης συνιστά τη ζωντανή παρουσίαση των τραγουδιών για να επιτρέψει στο θεραπευτή την ευελιξία της προσαρμογής σύμφωνα με το πώς ανταποκρίνεται το κάθε παιδί στα μουσικά στοιχεία. Οι συστάσεις αυτές συνοψίζονται με αποτελεσματικό τρόπο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο κεφάλαιο αυτό η συγγραφέας υποστηρίζει ότι τα παιδιά με ΔΑΔ δεν θα μπορούσαν να δώσουν μεγάλη προσοχή σε ένα τραγούδι το οποίο είναι γραμμένο σε ελάσσονα κλίμακα και έχει αργό ρυθμό. Η δήλωση αυτή, όμως, δεν τεκμηριώνεται από ερευνητικά ευρήματα. Ενώ συμφωνώ με τις περισσότερες συστάσεις που αφορούν τα τραγούδια, όπως για παράδειγμα ότι «πρέπει να περιλαμβάνουν μελωδίες μέσα σε ένα περιορισμένο εύρος νοτών με μικρά διαστήματα και επαναλαμβανόμενο μελωδικό περίγραμμα» (σ. 82), λόγω έλλειψης σχετικής έρευνας διαφωνώ με το ότι ένας θεραπευτής θα πρέπει να περιοριστεί σε τραγούδια που είναι γραμμένα σε μείζονες κλίμακες και διπλό μέτρο. Δεν θεωρώ ότι ένας θεραπευτής θα πρέπει να αποφεύγει τη χρήση μη-συμμετρικών μέτρων. Ένας θεραπευτής μπορεί να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει ένα «πλούσιο μουσικό λεξιλόγιο» τροπικών μελωδιών, με διάφορους ρυθμούς, ασυνήθιστα μέτρα και ρυθμικά σχήματα επιτυγχάνοντας καταλυτικά την αποτελεσματική έμφαση λέξεων ή φράσεων στο τραγούδι.

Το έβδομο κεφάλαιο περιλαμβάνει δώδεκα παραδείγματα θεραπευτικών εφαρμογών κατάλληλων για την ομιλία και τη γλωσσική κατάρτιση. Φοιτητές και πρόσφατα καταρτισμένοι μουσικοθεραπευτές θα βρουν αυτό το κεφάλαιο κατατοπιστικό. Στην αρχή του κεφαλαίου, η συγγραφέας συμπεριλαμβάνει έναν κατάλογο ορισμών των πιθανών θεραπευτικών στόχων. Για κάθε παρέμβαση που αναφέρεται σε αυτό το κεφάλαιο, η συγγραφέας εντοπίζει πιθανούς στόχους. Έχοντας περιγράψει τη μουσική εμπειρία (παρέχοντας το τραγούδι και τις προτάσεις εφαρμογής), η συγγραφέας προσφέρει συγκεκριμένες στρατηγικές τις οποίες ένας θεραπευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει για να τονίσει συμπεριφορές λόγου και ομιλίας. Σε γενικές γραμμές, όταν συνδυάζονται μαζί, τα δώδεκα παραδείγματα μπορούν να βοηθήσουν έναν φοιτητή ή μουσικοθεραπευτή στην ανάπτυξη ενός σχεδίου κατάλληλου για μια συνεδρία με μικρά παιδιά.

Το τελευταίο κεφάλαιο επικεντρώνεται στην εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς (applied behavioural analysis). Η συγγραφέας ξεκινά το όγδοο κεφάλαιο με την παρουσίαση ενός πίνακα ο οποίος περιέχει όλα τα δώδεκα μουσικά παραδείγματα που συζητήθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Για κάθε παράδειγμα, παρουσιάζει τα όσα συμβάλλουν στις συγκεκριμένες λεκτικές και μη λεκτικές συμπεριφορές στις οποίες αποσκοπεί η κάθε προτεινόμενη εμπειρία. Το όγδοο κεφάλαιο θα μπορούσε να φανεί χρήσιμο σε θεραπευτές που δεν είναι εξοικειωμένοι με την εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς. Η συγγραφέας εξηγεί συνοπτικά έννοιες όπως: κύκλος συστηματικής διδασκαλίας (discrete trial learning), λεκτική συμπεριφορική προσέγγιση (verbal behavioural approach), λειτουργική ανάλυση (functional analysis) και ανάλυση έργου (task analysis). Επιπλέον υποστηρίζει ότι τα παιδιά με αυτισμό ανταποκρίνονται στη μουσική. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή σε «μουσικές εμπειρίες λειτουργεί ως μια θετική ενίσχυση για κατάλληλες επικοινωνιακές συμπεριφορές» (σ. 141). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο ορισμός των διαφόρων λεκτικών λειτουργιών που αναπτύσσουν τη γλώσσα. Χρησιμοποιώντας τους ορισμούς της λεκτικής συμπεριφορικής προσέγγισης η Lim περιγράφει πώς ένας θεραπευτής μπορεί – μέσω της μουσικής – να κατανοήσει διάφορα λεκτικά ελλείμματα, προκειμένου να δημιουργήσει ένα θεραπευτικό σχέδιο προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κάθε ατόμου.

Το βιβλίο έχει τρία παραρτήματα. Το πρώτο περιέχει επιπλέον παραδείγματα των τραγουδιών που συμβάλλουν στην ομιλία και τη γλωσσική ανάπτυξη. Το δεύτερο περιέχει προτεινόμενες οπτικές απεικονίσεις για κάθε τραγούδι. Τέλος, το τρίτο παράρτημα περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της συλλογής δεδομένων από μια μελέτη που διεξήχθη από τη συγγραφέα. Τα ευρήματα έδειξαν ότι τόσο μουσικά όσο και λεκτικά ερεθίσματα μπορούν να αυξήσουν τις ικανότητες επικοινωνίας παιδιών με ΔΑΔ. Ωστόσο, τα παιδιά που είναι χαμηλότερης λειτουργικότητας μπορούν να παρουσιάσουν μεγαλύτερη βελτίωση όταν συμμετέχουν σε γλωσσική εκπαίδευση κατά την οποία χρησιμοποιούνται μουσικά ερεθίσματα. Το τρίτο παράρτημα είναι μια περίληψη της διδακτορικής ερευνητικής μελέτης που διεξήχθη από την Lim στο Πανεπιστήμιο του Miami (βλ. Lim 2007). Πιστεύω ότι το κυρίως κείμενο του βιβλίου προήλθε μέσα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που διεξήγαγε η συγγραφέας στα πλαίσια της διδακτορικής της διατριβής.

Οι θεωρητικές έννοιες που περιγράφονται σε αυτό το βιβλίο μπορεί να φανούν χρήσιμες σε μουσικοθεραπευτές διαφόρων θεωρητικών προσανατολισμών. Οι θεραπευτές μπορούν να

χρησιμοποιήσουν θεωρητικές έννοιες που παρουσιάζονται στο βιβλίο για να εξηγήσουν και να συζητήσουν τη βιωσιμότητα της χρήσης μουσικών θεραπευτικών παρεμβάσεων με στόχο την εκμάθηση της γλώσσας.

Συνολικά, το πρώτο μέρος του βιβλίου αποτελεί τη μοναδική προσπάθεια στη βιβλιογραφία της μουσικοθεραπείας να ενσωματώσει σημαντικές θεωρητικές και ερευνητικές έννοιες σχετικά με την ομιλία και τη γλωσσική εκπαίδευση για παιδιά με ΔΑΔ, και κατά συνέπεια αποτελεί μια σημαντική θεωρητική συμβολή στο επάγγελμα. Το δεύτερο μέρος του βιβλίου μπορεί να βοηθήσει θεραπευτές και φοιτητές οι οποίοι ακολουθούν μια συμπεριφορικά προσανατολισμένη προσέγγιση για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της θεραπείας. Οι θεραπευτές που έχουν εκπαιδευτεί σε διαφορετικές προσεγγίσεις μπορούν να επιλέξουν να ενσωματώσουν μερικά από τα μουσικά παραδείγματα που αναφέρονται στο βιβλίο στην κλινική πρακτική τους. Επίσης, η ανάγνωση του βιβλίου μπορεί να τους βοηθήσει να κατανοήσουν την επαγγελματική γλώσσα και ορολογία που σχετίζονται με τη χρήση συμπεριφορικών τεχνικών σε μια μουσικοθεραπευτική συνεδρία.

Βιβλιογραφία

- Gautt, J. (2012). *Music therapist works to give children with autism a voice*. Huntsville, TX: SHSU Communications Office. Ανακτήθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2013, από το www.shsu.edu/~pin_www/T@S/sliders/2012/lim.html.
- Heaton, P., Hermelin, B., & Pring, L. (1999). Can children with autistic spectrum disorder perceive affect in music? An experimental investigation. *Psychological Medicine*, 29, 1405-1410.
- Holck, U. (2004). Interaction themes in music therapy: Definition and delimitation. *Nordic Journal of Music Therapy*, 13(1), 3-19.
- Katagiri, J. (2009). The effect of background music and song texts on the emotional understanding of children with autism. *Journal of Music Therapy*, 46, 15-31.
- Lim, H. A. (2007). *The effect of "Developmental Speech-Language Training through Music" on speech production in children with autism spectrum disorders*. Doctoral Dissertation, University of Miami, Florida. Ανακτήθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2013, από το http://scholarlyrepository.miami.edu/oa_dissertations/63/

Oldfield, A. (2006). *Interactive Music Therapy in Child and Family Psychiatry: Clinical Practice, Research and Teaching*. London: Jessica Kingsley.

SHSU (2013). Faculty bio. Ανακτήθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2013, από το <http://shsu.edu/~music/faculty/bio/lim.html>

Thaut, M. H. (1987). Visual vs. auditory (musical) stimulus preferences in autistic children. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 17, 425-432.

Thaut, M. H. (2000). *A Scientific Model of Music in Therapy and Medicine*. San Antonio, TX: IMR Press.

Thaut, M. H. (2013). Robert F. Unkefer Academy of Neurologic Music Therapy. Fort Collins, CO: Colorado State University. Ανακτήθηκε στις 8 February 2013, από το www.colostate.edu/dept/cbrm/academymissions_tatement.html

Προτεινόμενη παραπομπή:

Πασιαλή, Β. (2013). Βιβλιοκριτική: "Developmental Speech-Language Training through Music for Children with Autism Spectrum Disorders" (Hayoung Lim). *Approaches: Μουσικοθεραπεία & Ειδική Μουσική Παιδαγωγική*, 5(1), 62-66. Ανακτήθηκε από το <http://approaches.primarymusic.gr>